

БАПШАБААЙЫ КАДРОВАЙ БУЛЧУТТАРА

Сахалар түн былыргыттан төрүт дьарыктарынан бултааһын буолара. Кыһын сир-дойду манан кырса хаарынан бүрүлүннэбинэ, булчуттар тэринэн-хомунан баай тыаларыгар бултуу-алтыы тахсаллара.

✘ Ол курдук Баппаџаайы сиригэр колхуоска, сопхуоска булчуттарынан аатырбыт, дьон-сэргэ умнубакка көлүөнэттэн көлүөнэбэ уос номоџо гынан кэпсээн кэлбит булчуттарынан буолаллар:

ИВАНОВ ИВАН НИКОЛАЕВИЧ (МУРУК)

- ✦ 1882 с. Иччилээххэ төрөөбүтэ. Кэлин «Күөнэйгэ», «Суор Өтөбө» диэн сирдэргэ оморбута. Аграфена диэн кэргэннээбэ, биир Христина диэн кыыстаммытара да, кыыстара уонна сиэннэрэ кыыс эрдэ өлбүттэрэ. Уйбаан элбэх сэлэннээх, булчут, сытыы киһи этэ. Сэрии кэмигэр булчутунан сылдыбыта. Ботой Өлөксөйтөн Дьөгүөр (Иванов Егор Алексеевич) диэн оҕону ииттибиттэрэ. Иван Николаевич кырдьыар диэри бултуура, сайынын оттуура. Кини үйэлээх сааһыгар «Үлээгиргэ» оморбута, онон туох да наҕараадаба тиксибэтэбэ.

ПЛАТОНОВ СЕМЕН АЛЕКСЕЕВИЧ

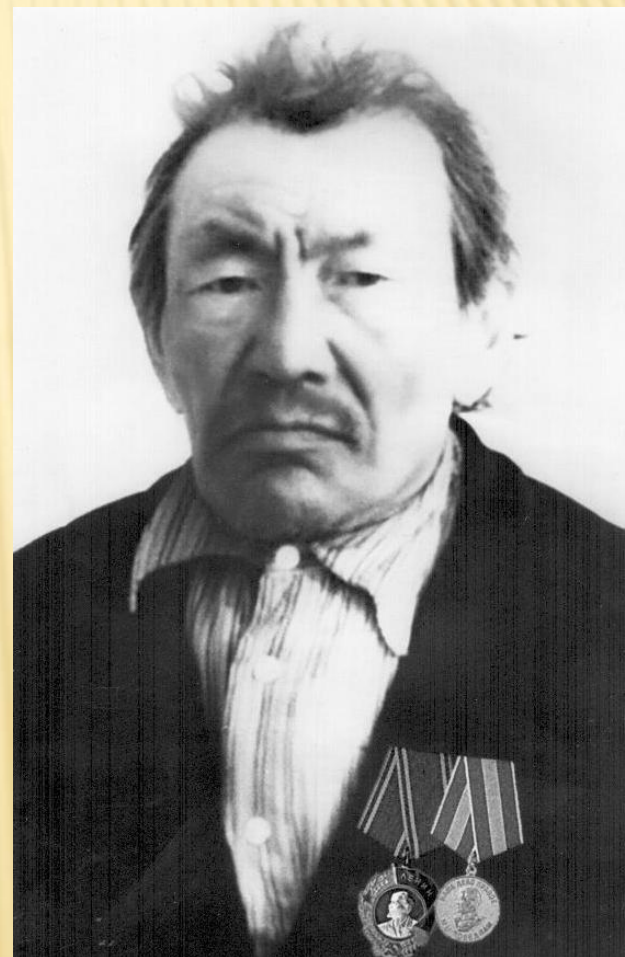
- ✦ 1891 с. Сортуолга төрөөбүтэ. Сталин холкуоска 1935 сыллаахха биир бастакынан киирбитэ. 1943 с. Тикси Бухтаҕа үлэлээбитэ. Октябрь холкуоска, Орто-Бүлүү, Баппаҕайы сопхуостарга кадровай булчут, сайын от үлэтигэр үлэлиирэ. Семен Алексеевич улахан холку киһи этэ, онон кини олоҕор көрсүбүт ыарахаттары дьиппиэтик тулуйбута. Кини «Ветеран труда», «Аҕа дойду сэриитин кэмигэр Килбиэннээх үлэтин иһин» мэтээллэринэн наҕараадаламмыта.

НИКИФОРОВ КОНОН ДМИТРИЕВИЧ

- ✦ 1893 с. Тогоолоох диэн сиргэ төрөөбүтэ. Сэһэннэ киирбит Моруот Ньюкулай соботох уолун Нырыс Миитэрэй уола. 1930 с. Горнай оройуона үөскээһинигэр Бүлүү оройунугар Баппаҕайы нэһилиэгэр олорор сирэ холбонон, онон Баппаҕайы нэһилиэгин Ворошилов аатынан колхоз чилиэнэ буолбута. Бастаан производствоҕа, онтон ҮТФ сэбиэдиссэйинэн, табаһытынан үлэлээбитэ. Кыра үөрэхтээх буолан суот-учуот үлэтигэр сыстаҕас эбит. 1939-40 сс. Ворошилов аатынан колхоз бырыбылыанньатын председателинэн үлэлээбитэ. 1953-60 сс. таба биригээдэтин биригэдьиirinэн, онтон хойут сааһыран баран кадровой булчутунан сылдыбыта. Сэрии сылларыгар үтүө суобастаах үлэтэ «Аҕа дойдуну көмүскүүр сэрии кэмигэр 1941-1945 сс. килбиэннээх үлэтин иһин» мэтээлинэн наҕараадаламмыта. Эмистэн төрүттээх Никифорова Николаева Марина Гаврильевна кытта холбоһон 7 оҕоломмуттара.

ЕГОР ЕГОРОВИЧ НИКОЛАЕВ - ДЬӨГҮӨРКЭ

- ✘ 1893 сыллаахха Баппаҕайы нэһилиэгэр Турумас диэн сиргэ төрөөбүтэ. Егор Егорович үйэлээх сааһыгар төһөлөөх элбэҕи бултаабыта, государство хааһынатын ханаппыта биллибэт. Кини сүүсчэкэ эһэни, 181 бөрөнү, төһөлөөх саһылы, кырынааһы, тиңи бултаабытын ааҕан сиппэккин. Аатырбыт булчут Е. Е. Николаев булт соноругар өр сыллаах үлэтин сыаналаан 1957 сыллаахха алтынны 1 күнүгэр ССРС Үрдүкү Сэбиэтин Президиумун Ыйаабынан Ленин орденынан наҕараадаламмыта. Егор Егорович бары да үлэҕэ кыайыылаах-хотуулаах, дьаһаллаах, ол иһин 1938-40 сс. Ворошилов аатынан колхоз бэрэссэдээтэлинэн талыллан үлэлээбитэ да элбэҕи этэр. Кини биир сүдү дьыалатынан уонна бэйэтин тус көбүлээһининэн, салайыытынан 1957 сыллаахха Баай Эбэни хорбуттара. Онтон бэттэх Баай Эбэҕэ үчүгэй оттонор ходуһа тахсан, от бөҕө оттонор, колхоз, совхоз кыабырарыгар төһүү күүс буолбута саарбаҕа суох. Дьөгүөркэ сэрии сылларыгар баай хара тыатыттан бултаан-алтаан дьонун-сэргэтин аһаппыт, үгүс киһи сырдык тыынын быһаабыт өнөлөөх.

НИКОЛАЙ ЕГОРОВИЧ НИКОЛАЕВ

- ✘ Дьөгүөркэ улахан уола, уон оҕо аҕата. Аҕа дойдуну көмүскүүр Улуу сэрии кыттылааҕа. Кини аҕатын кытта олох эдэр сааһыгар «Түөрт уон арыыларга» булт соноругар сылдыбыта. 1952 сыллаахха Кэбээйиттэн 18 кырымахтаах хара саһылы аҕалан, нэһилиэккэ бастакынан саһыл ферматын тэрийбитэ. Төрүт булчут буолан, кыыл майгытын билэр, мындыр буолан, кылгас кэм иһигэр саһыл иитиитигэр үрдүк көрдөрүүнү ситиспитэ. 1955 сыллаахха. НХСБС Быыстапкатыгар кыттыыны ылбыта. Николай Егорович олоҕун атыы-эргиэн үлэтигэр анаабыта.

ИВАН ЕГОРОВИЧ НИКОЛАЕВ

- ✘ 07.04.1921-19.09.2012. Дьөгүөркэ иккис уола, уон оҕо аҕата, сэрии кыттыылааҕа, Үлэ Кыһыл Знамята орден кавалера, норуот хаһаайыстыбатын Бүтүн Союзтааҕы быыстапкатын кыттыылааҕа, булт хаһаайыстыбатын туйгуна, ССРС ВДНХ мэтээлинэн наҕараадаламмыта, СР «Гражданская доблесть» бэлиэ хаһаайына. Иван Егорович аҕатын курдук идэтийбит булчут. Кини 1951 сыллаахха Бүлүү өрүһүн төрдүттэн 9 көс хоту «Түөрт уон арыы» диэн сиргэ бултаан 480 кырынааһы, 18 саһылы, 7 бөрөнү өлөрбүт. Онтон 1955 сыллаахха 45 саһылы, 170 тиини, 160 кырынааһы, 14 солондону, 60 андаатары, 200 кубоах, 2 сиэгэни, 8 бөрөнү, 5 эһэни, 10 тайаҕы бултаан, государствоҕа туттаран, чулуу булчут уһулуччу ситиһиини көрдөрбүтэ. Кини бултуур ньымаларын булду үөрэтэр-чинчийэр Бүтүн Союзтааҕы институт Киевтааҕы филиала биир сылы быһа үөрэппитэ, чинчийбитэ.

И.Е. НИКОЛАЕВ 1953-63 СС. БУЛТААБЫТ БУЛДА

	1953		1954		1955		1956		1957		1958	
	ахс.	суум.	ахс.	суум.	ахс.	суум.	ахс.	суум.	ахс.	суум.	ахс.	суум.
Саһыл	42	840	30	840	45	900	48	960	32	640	4	112
Тииң	50	65	40	56	170	70	80	80	200	200	160	160
Кырынаас	230	690	120	396	160	528	130	429	297	380	380	1254
Солоңдо	6	30	-	-	14	20	4	20	4	20	3	15
Андаатар	-	-	90	108	60	66	100	100	200	200	170	170
Куобах	400	200	-	-	200	100	130	65	70	35	-	-
Кыrsa	-	-	2	84	-	-	-	-	-	-	-	-
Сизэгэн	-	-	-	-	2	17	-	-	-	-	-	-
Бөрө	8	144	2	26	3	54	4	72	3	54	2	36
Эһэ	-	-	-	-	1	-	7	-	1	-	-	-
Тайах	10	-	18	-	10	-	9	-	8	-	10	-
Барыта		1969		1510		1755		1726		1446		1747

	1959		1960		1961		1962		1963		Барыга	
	ахс.	суум.	ахс.	суум.	ахс.	суум.	ахс.	суум.	ахс.	суум.	ахс.	суум.
Саһыл	3	90	7	196	6	168	4	112	16	490	237	5348
Тииң	180	180	150	150	280	280	368	368	460	460	2038	2069
Кырынаас	390	1287	200	660	264	871	200	660	25	825	2414	7897
Солоңдо	2	10	-	-	-	-	2	10	12	60	37	185
Андаатар	130	130	160	112	120	168	230	308	390	416	1650	1778
Куобак	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	800	400
Кырса	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	84
Сиэгэн	1	17	2	30	-	-	-	-	-	-	5	64
Бөрө	3	54	4	72	2	34	2	34	4	68	37	648
Эһэ	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Тайах	8	-	8	-	5	-	7	-	5	-	-	-
Барыга		1768		1220		1521		1492		2319		18473

СПИРИДОН ЕГОРОВИЧ НИКОЛАЕВ

- ✘ Дьөгүөркэ үһүс уола, уон оҕо аҕата. 1928 с. Турумаска төрөөбүтэ. 1945 с.начальной оскуоланы бүтэрбитэ. Ворошилов, Сталин аатынан, Октябрь холкуостарга, Орто-Бүлүү, БаппаБаайы сопхуостарга кадровой булчут, сайынын хоһуун отчут. Спиридон Егорович «Булт хаһаайыстыбатын туйгуна», «Соц. куоталаһыы туйгуна», «Ветеран труда», «Аҕа дойду сэриитин кэмигэр Килбиэннээх үлэтин иһин», «Кыайыы 50 сыла» мэтээллэринэн, Саха АССР Верховнай Советын 2 төгүл грамоталарынан наҕараадаламмыта.
- ✘ Улууһугар биллибит сорсуннаах булчут. Кини эмиэ убайдарын курдук кыра сааһыттан аар тайҕатыгар туһах, хапкаан иитэн, кыра бултан саҕалаабыт киһи. Убайа Иван Егорович ахтарынан 1951 сыллаахха биирдии бэйэлэрэ 1000 андаатары бултаабыттар.

АФАНАСИЙ ЕГОРОВИЧ НИКОЛАЕВ

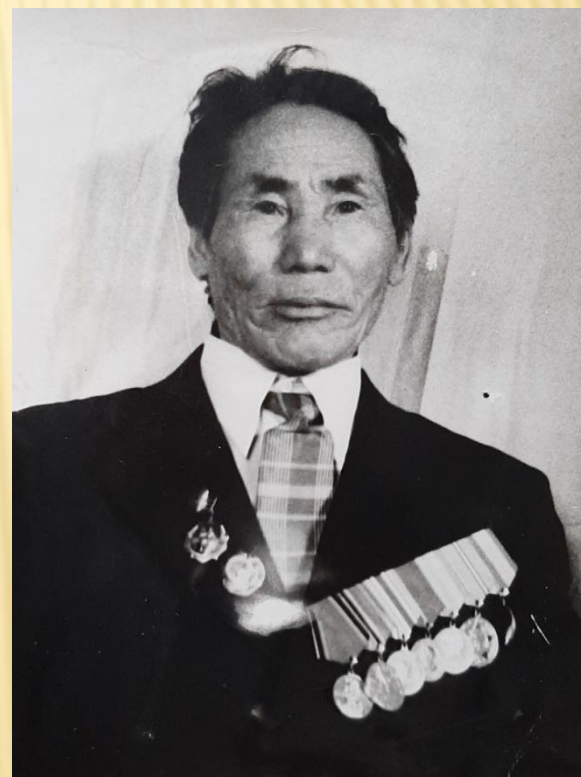
- ✘ 1931 с. Турумаска төрөөбүтэ. Дьөгүөркэ төрдүс уола, алта оҕолоох, биллиилээх булчут, хоһуун отчут. Афанасий Егорович 1984, 1985, 1986, 1988 сылларга «Баппаҕаайы» совхозка «Чемпион булчут» аатын чиэстээхтик ылбыта. Кини бары да үлэҕэ кыайар-хотор. Ол курдук сайын аайы илиинэн оттоон 30-40 тн оту оттуура. Афанасий Егорович уолаттарын кыра эрдэхтэриттэн булт ньыматыгар, аар тайҕа сокуонугар, сиэригэр-туомугар үөрэтэрэ, уһуйара.
- ✘ Николаев Афанасий Егорович, Баппаҕаайы начальнай оскуолатын бүтэрбитэ. Ворошилов, Сталин, Октябрь холкуостарга, Орто-Бүлүү, Баппаҕаайы совхозостарга булчутунан, сайыннын кыайыылаах отчутунан сылдыбыта. Афанасий Егорович «Булт хаһаайыстыбатын туйгуна», Саха АССР Верховнай Советын Президиумун Бочуотунай грамотатынан, «Аҕа дойду сэриитин кэмигэр Килбиэннээх үлэтин иһин», «Кыайыы 50 сыла», «Кыайыы 60 сыла» мэтээллэринэн наҕараадаламмыта.

ФЕДОРОВ ПЕТР СПИРИДОНОВИЧ

- ✘ 1922 с. Баппаџаайы нэһилиэгэр Арыылаах диэн сиргэ төрөөбүтэ. Баппаџаайы ситэтэ суох орто, онтон Дьокуускайдааџы партийнай оскуоланы бүтэрбитэ. Үөрэџинэн агроном. Ворошилов колхозка ревизком председателэ, суотчута, колхоз бэрэсэдээтэлин солбуйааччы, биригэдьиир, агроном, булчут.
- ✘ Колхозка, сопхуоска ситиһиилээх, таһаарыылаах үлэтинэн үрдүк көрдөрүүлэрин иһин үгүс грамоталарынан, махтал суруктарынан наџарааадаламмыта.

ТАСКИН НИКОЛАЙ МОИСЕЕВИЧ

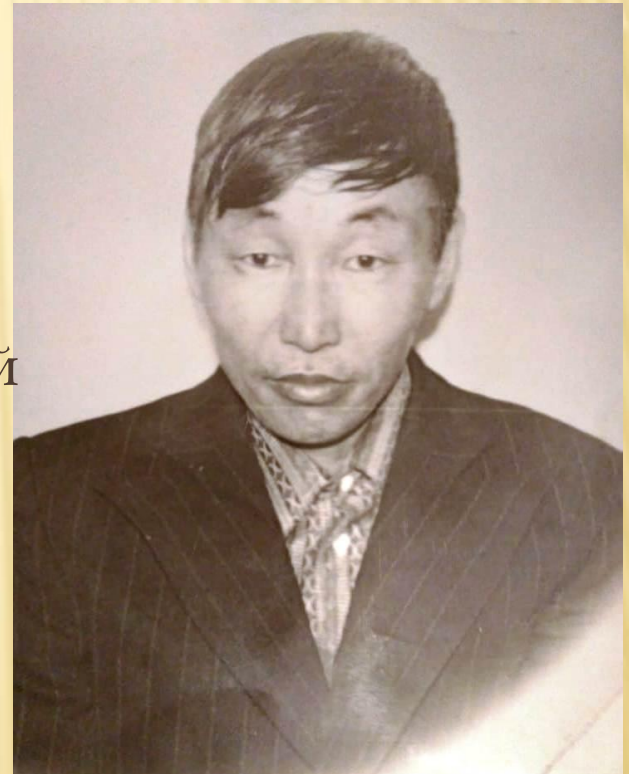
- ✘ 1929 с. Сортуолга төрөөбүтэ, 1942 с. 2 кылааһы бүтэрбитэ. Сталин, Октябрь холкуостарга сайынын окко, кыһын булка сылдыбыта. Кадровай булчут быһыытынан Орто-Бүлүү, Баппаҕаайы сопхуостарга бултаан дойду фондатын хаңатыспыта. Николай Моисеевич «Ветеран труда», «Аҕа дойду сэриитин кэмигэр Килбиэннээх үлэтин иһин», «Кыайыы 50 сыла» мэтээллэринэн, 1964 с. Булчуттар слеттарын кыттыылааҕа. «Булт хаһаайыстыбатын туйгуна» бэлиэнэн наҕараадаламмыта.

АНТОНОВ НИКОЛАЙ СТЕПАНОВИЧ

- ✘ 13.10.1937 с. Баппаҕаайыга төрөөбүтэ, Аҕата Антонов Степан Семенович, ийэтэ Антонова Агафия Михайловна дьиэ кэргэннэригэр 6 оҕоттон кыралара. Аҕатын кытта сылдьан бултка үөрэммит, куһу мас чааркаанынан бултаан дьоннорун аһатан-иитэн, көмөлөһөн улааппыт. Сопхуоска суеһу аһылыгын бэлэмнээһиннэ, сылгыһытынан, кадровай булчутунан, чайнайга суол дьонун аһатыыга үлэлээбитэ.
- ✘ 1967 с. Марфа Осиповнаны кэргэн ылан, барыта 5 оҕоломмуттара.
- ✘ Сопхуоска сылгыһыт, булчут быһыытынан үрдүк производственной көрдөрүүлэри ситиспитин иһин үгүс грамоталарынан, махтал суруктарынан наҕарааадаламмыта.

ТҮҮЛЭЭБИ УОННА САҢЫЛ ТИРИИТИН ТУТТАРЫЫ СЫЛЛАРЫНАН КӨРДӨРҮҮЛЭРЭ (ТЫҢ.СОЛК)

	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980
Саһыл тириитэ	8	14,8	29,1	14,01	6,6		6,6	7,0	3,83	24,0	21,3	17,0	27,8	30,1	24,4
Түүлээх	5,5	4,5	15,6	6,6		5,6	10,9	5,3	6,7	11,3	6,9	11,6	7,5	1,697	2714

- ✘ Саха АССР Үтүөлээх булчута Евсеев С.А. 9-с пятилеткаҕа түмүктэрэ:
- ✘ 1971 с. – 911 солк 1972 с. – 2815 солк 1973 с. – 1334 солк
1974 с. – 2948 солк
- ✘ 1975 с. – 3340 солк.
- ✘ 5 сылга=11348солк
- ✘ Таскин Н.М. – 5 сылга 3883солк бултаабыт.
- ✘ Ойууртан түүлээҕи бултааһын элбэх сыраны-сылбаны эрэйэр, булчуттар 1980 сыллааҕы ситиһиилэрэ:
- ✘ Таскин Н.М. – 990 солк Леонтьев И.М. – 909 солк
- ✘ Федоров П.С. – 450 солк Яковлев И.А. – 855 солк
- ✘ Николаев А.Е. – 192 солк Антонов Н.С. – 110 солк
- ✘ Николаев И.Е. – 902 солк

РЕСПУБЛИКАБА ТИЙЭ СУРАБЫРБЫТ БУЛЧУТТАР СИТИҢИИЛЭРЭ (СОЛК)

	1976	1977	1978	1979	1980	5 сылга былаан	5 сылга туолла
Николаев Иван Егорович	2846	3318	1736	538	902	4500	9140
Евсеев Семен Александрович	1447	1927	614	467	728	4500	5184
Максимов Афанасий Лукич	1912	3937	1739	1203	1141	4500	9032

ХІ ПЯТИЛЕТКАБА КАДРОВАЙ БУЛЧУТТАР КӨРДӨРҮҮЛЭРЭ

Булчут а.а.а.а.	1981		1982		1983		1984		1985		Барыта	
	былаан	туолла	былаан	туолла	былаан	туолла	былаан	туолла	былаан	туолла	былаан	туолла
Таскин Н.М.	900	804-30	1000	1597-26	1000	1658	1500	1559-19	-	-	4400	5619-39
Николаев А.Е	500	174-32	800-0	953-43	800-0	886-25	2100	3456-98	2100	3037-22	6300	8514-20
Федоров П.С.	500	280-73	500-0	760-21	800-0	865-86	1500	1613-52	500-0	621-0	3800	4141-32
Николаев К.И.	-	-	500-0	1060-31	600-0	781-0	2100	2170-77	2100	2111-06	5300	6080-14
Антонов Н.С.	-	-	-	-	-	-	1200	1420	1500	1749-22	2700	3169-43
Яковлев И.А.	1100	1223	1000-0	1680	2100	2647	2100	3626	2100	2507	8400	11686
Евсеев С.А.	1000	1036	1000	1849	1500	1460	1100	1177	1300	1451	5000	6974
Максимов А.Л.	1100	1708	2000	2558	2100	3075	1100	973	-	-	6300	8115

ИВАНОВ МАРК ГАВРИЛЬЕВИЧ

- ✦ 1929 с. төрөөбүтэ, 1939 с. оскуола 1 кылааһын бүтэрбитэ. Тулаайах буолан 13 сааһыттан Андреев холкуоска 11 сыл сылгыһыт, 3 сыл кадровай булчут, Октябрь холкуоска, Орто-Бүлүү, Баппабаайы сопхуостарга сылгыһыт, табаһыт, муңхаһыт идэлээх. Марк Гаврильевич ханнык да үлэттэн чабыйбат, хоһуун үлэһит. Набараадалара: «Ветеран труда», «Аба дойду сэриитин кэмигэр Килбиэннээх үлэтин иһин», «Кыайыы 50 сыла» мэтээллэр.

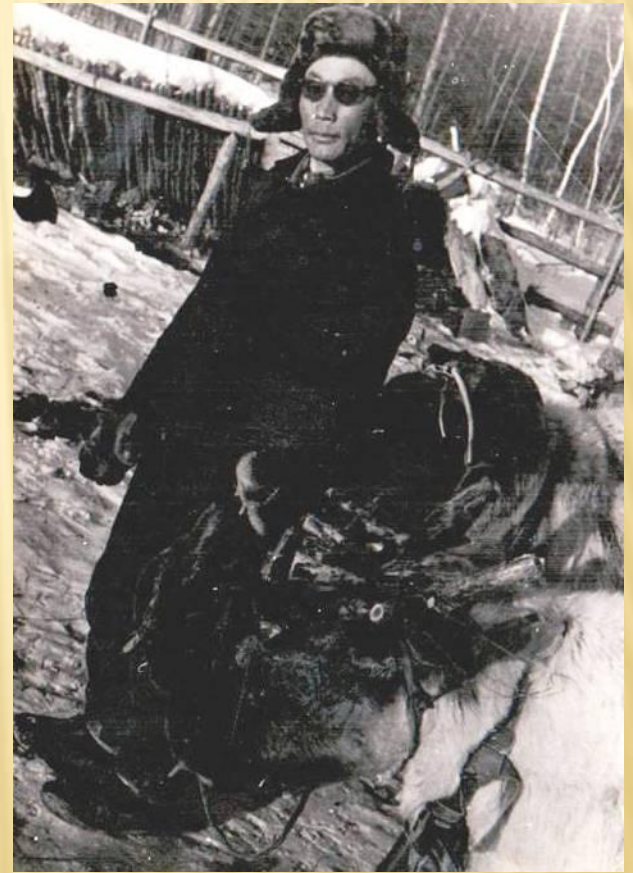

ТАРАСОВ НИКОЛАЙ НИКОЛАЕВИЧ

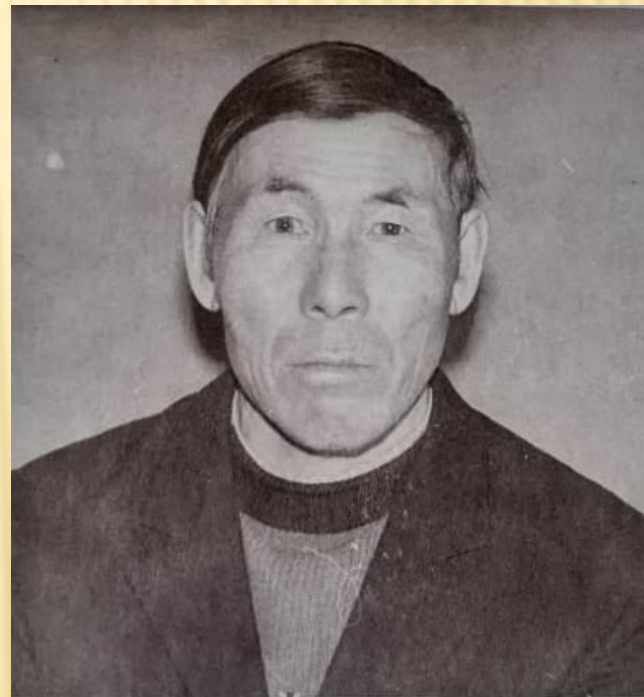
- ✘ 1930 с. Эмискэ төрөөбүтэ. Баппаҕаайы начальнай оскуолатын бүтэрбитэ. Ворошилов, Сталин, Октябрь холкуостарга, Орто-Бүлүү, Баппаҕаайы сопхуостарга 14 сааһыттан дьаамсык, булчут, табаһыт, 1957-58 сс. Амакинская экспедиция каюра, кладовщик, заправщик, бааһынай хаһаайыстыба баһылыга этэ. «Ветеран труда», «Аҕа дойду сэриитин кэмигэр Килбиэннээх үлэтин иһин» мэтээллэринэн, грамоталарынан наҕараадаламмыта.

НИКИФОРОВ НИКОЛАЙ КОНОНОВИЧ

- ✘ 1929 с. Аржаа Хаңаласка төрөөбүтэ, 1943 с. оскуола 4 кылааһын бүтэрбитэ. Ворошилов аатынан холкуоска киирбитэ, онтон бөдөңсүйбүт Октябрь холкуоска булчутунан, ферма тас үлэтигэр сылдыбыта. Николай Кононович Октябрь холкуоска, Орто-Бүлүү, Баппажаайы сопхуостарга 1967-84 сс. сылгыһытынан үлэлиир, сүрдээх бэриниилээхтик үлэлээбитэ. Кини «Ветеран труда», «Аҕа дойду сэриитин кэмигэр Килбиэннээх үлэтин иһин», «Кыайыы 50 сыла» мэтээллэринэн наҕараадаламмыта.

ХАРЛАМПЬЕВ ХАРЛАМПИЙ АЛЕКСЕЕВИЧ

- ✦ 1929 с. Куба Саарбыт диэн сиргэ төрөөбүтэ. 1939 с. Баппаҕайы оскуолатын 2 кылааһын бүтэрбитэ, 1939 с. Маай холкуос чилиэнэ, онтон Андреев аатынан холкуоска 1947 сылга диэри табаһыт, ферма үлэһитэ. 1947-55 сс. Лена өрүскэ 40 арыыга түүлээх тутар пуун булчута, 1955-77 сс. нефть, газ көрдүүр экспедицияҕа буровой установка рабочайа, тракторист, 1970-82 сс. Орто-Бүлүү, Баппаҕайы сопхуостарга тракторист, 1982 с. АТС дизелиһэ, 1984 с. пенсияҕа тахсыбыта. «Ветеран труда», «Аҕа дойду сэриитин кэмигэр Килбиэннээх үлэтин иһин», «Кыайыы 50 сыла» мэтээллэринэн наҕараадаламмыта.

НИКОЛАЕВ КОНСТАНТИН ИВАНОВИЧ

- ✦ 1957 с. төрөөбүтэ,
Иркутскайдаагы тыа
хаһаайыстыбатын
институтун бүтэрбитэ,
бастакы фермерскэй
хамсааһын, Ленскэй
куоратын чөлүгэр
түһэри кыттыылааба,
булчут.

